

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY

Autor práce: Markéta Dubská

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji panu JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky, které mi poskytl při vypracování mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

DUBSKÁ, M. *Organizovaná kriminalita a její příčiny : bakalářská práce.*
České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 57 s.
Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: organizovaná kriminalita, pachatel, trestný čin, zisk

Bakalářská práce řeší problematiku organizované kriminality se zaměřením na její příčiny. Cílem práce je analýza tohoto fenoménu z pohledu historie, právní úpravy a příčin, vedoucích k této trestné činnosti. Dílčím cílem je zmapování názorů veřejnosti na toto téma a navrhnout jednotlivá opatření omezující tuto činnost.

Teoretická část se zabývá nastíněním historie a právní úpravou organizované kriminality. Pozornost je dále věnována jednotlivým formám, příčinám a prevenci organizovaného zločinu. Praktická část se zabývá vyhodnocením výsledků dotazníkového šetření, jímž je zjišťován nejčastější druh organizované kriminality a následně poukazuje na možnosti preventivních opatření.

ABSTRACT

DUBSKÁ, M. *Organized criminality and its causes : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2014. 57 p. Supervisor : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Keywords: organized crime, offender, offense, profit

This graduate work addresses the issue of organized crime, focusing on its causes. The aim is to analyze this phenomenon from the perspective of history, law and the causes leading to this crime. The operational goal is to monitor public opinion on this issue and propose various measures restricting this activity.

The theoretical part deals with outlining the history and legislation of organized crime. Attention is paid to particular forms, causes and prevention of organized crime.

The practical part deals with the evaluation results of the survey, which is the most common type investigated organized crime and points to the possibility of preventive measures.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 HISTORIE	11
2.1 Příčiny vzniku organizovaného zločinu	13
3 ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA Z POHLEDU KRIMINOLOGIE.....	14
3.1 Pojmové znaky organizované kriminality	14
4 PRÁVNÍ ÚPRAVA ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY	16
4.1 Česká právní úprava	16
4.2 Mezinárodní právní úprava.....	17
5 PŘÍČINY ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY	19
5.1 Příčiny subjektivní, neboli vnitřní	19
5.2 Příčiny objektivní, neboli vnější.....	20
6 FORMY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	23
6.1 Fáze tvorby zisku:.....	24
6.1.1 Krádeže motorových vozidel.....	24
6.1.2 Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem.....	25
6.1.3 Obchod s lidmi a prostituce.....	25
6.1.4 Obchod s lidskými orgány.....	26
6.1.5 Organizování nelegální migrace.....	26
6.1.6 Násilná trestná činnost.....	26
6.1.7 Padělání peněz, dokladů, cenných papírů.....	27
6.1.8 Obchod s narkotiky.....	27
6.1.9 Obchod se starožitnostmi a drahými kovy	27
6.1.10 Hospodářská kriminalita.....	28
6.2 Fáze realizace zisku	28
6.2.1 Praní špinavých peněz	28

7	PREVENCE ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY	30
7.1	Struktura prevence kriminality	30
7.2	Úrovně preventivních aktivit	31
7.3	Způsob organizování prevence kriminality v ČR.....	32
7.4	Preventivní programy	32
7.4.1	Programy pro předškolní děti	33
7.4.2	Programy určené rodičům	33
7.4.3	Programy vázané na školu.....	33
7.4.4	Vrstevnické programy	34
7.4.5	Komunitní programy	34
7.4.6	Programy podporující pracovní uplatnění	34
7.5	Prevence kriminality na území České republiky	35
8	PRŮZKUM ČETNOSTI DRUHŮ ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY.....	36
8.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření	36
8.3	Shrnutí dotazníkového šetření	41
9	NÁVRH PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ	43
	ZÁVĚR	47
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	50
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	54
	SEZNAM PŘÍLOH.....	55

ÚVOD

V současnosti se setkáváme nejen s pokrokem a blahobytem, ale na straně druhé i se spoustou negativních jevů, ke kterým můžeme přiřadit například stále rostoucí organizovanou kriminalitu. Organizovaný zločin je fenoménem minulého i tohoto století. Po celém světě si vybírá lidské životy a zasahuje do všech vrstev a sfér společnosti. Je velmi nebezpečný pro jednotlivce, společnost, i celé státy. Ovlivňuje ekonomiku, právo a v neposlední řadě i politiku. Mezi činnosti tzv. černé ekonomiky (někdy nazývaná také jako „šedá ekonomika“), vynášející každoročně miliardové zisky, spadá především padělání peněz, obchod s lidmi a hospodářská kriminalita.

Organizovaný zločin je staletým problémem. Historie poukazuje třeba na éru vykrádání hrodek v Egyptě, na čínskou triádu, či na kolébku italského zločinu mafií, která vznikla v 2. pol. 19. století.

Organizovaná kriminalita však není v celosvětovém měřítku jevem novým, i když se v poslední době stala jedním z nejzávažnějších globálních problémů současnosti, jedním z největších rizik ohrožující stabilitu, bezpečnost a vývoj občanské společnosti. Organizovaný zločin lze přiřadit do skupin tzv. nových bezpečnostních hrozeb nevojenského charakteru.¹

Organizované skupiny mají různou strukturu od dokonalých organizací s vypracovaným organizačním řádem až k poměrně volným sdružením. Charakteristickým rysem je požadavek přísné disciplíny a dodržování pravidel. Pro organizované skupiny zločinců s vysokou mírou organizace se vžilo označení mafie.

V současném světě organizovaný zločin zneužívá k dosažení svých cílů otevřenost demokratických společností a vedle hospodářské a politické oblasti se snaží prostoupit i do moci zákonodárné, výkonné a soudní. Usiluje o kontakty ve státní správě, parlamentech, policii a v justici.

¹ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAŘURA, T. a kol. *Organizovaný zločin a jeho ohniska ve světě*. Blansko, 2007, s. 11-12.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tato práce si klade za cíl provést rozbor organizované kriminality z pohledu historického vývoje, z hlediska právní úpravy, stanovit příčiny tohoto fenoménu a na základě dotazníkového šetření zjistit, jaký druh organizované kriminality je nejčastější a navrhnout preventivní opatření proti organizované kriminalitě.

Bakalářská práce je rozdělena do devíti kapitol. V první kapitole je konkretizován cíl a metodika práce. V další kapitole je pozornost soustředěna na rozbor organizované kriminality z pohledu historie, konkrétně na kořeny organizovaného zločinu ve světě i v ČR.

Třetí kapitola se věnuje organizované kriminalitě z pohledu kriminologie, pojmovým znakům a kriminogenním faktorům. Nelze opomenout i samotnou definici organizované kriminality, kterých je nespočet, jelikož definice správného vymezení tohoto pojmu překračuje teoretické diskuse.

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na právní úpravu organizované kriminality, české a mezinárodní dokumenty. Proti organizovanému zločinu aktivně vystupuje také Evropská unie a Evropské společenství. Vydává v této oblasti různé směrnice a nařízení.

Pátá a šestá kapitola pojednávají o příčinách a formách organizovaného zločinu. Příčiny kriminality jsou lidé a prostředí, ve kterém žijí. Z hlediska forem organizované kriminality jsou rozebrány dvě fáze této činnosti – fáze tvorby zisku a fáze realizace zisku. V rámci těchto fází jsou zařazeny a dále specifikovány jednotlivé nelegální činnosti.

Sedmá kapitola se věnuje prevenci kriminality hlavně v České republice. Rozebírá úrovně prevence z hlediska organizace, hodnotí její neefektivnější rovinu a dále se zabývá preventivními programy.

V osmé kapitole je prostřednictvím dotazníkového šetření proveden průzkum četnosti druhů organizované kriminality. Na základě odpovědí respondentů je zjišťováno, jaký druh organizované kriminality je nejčastější, jaké jsou nejčastější příčiny a jaká opatření společnost vnímá jako neefektivnější. Anonymní dotazník čítá 6 otázek (viz příloha I). Pro přehlednost jsou vyhodnocená data graficky a kvantitativně zpracována.

Závěrečná kapitola se zabývá možnými návrhy preventivních opatření v boji proti organizované kriminalitě.

2 HISTORIE

Počátky organizovaného zločinu nás zavádí do dávné minulosti. Tento fenomén provází naši společnost už dlouhá staletí, ne-li tisíciletí, např. Egypt – vykrádání hrobek.

První historické kořeny sahají hluboko do minulosti. První zmínky můžeme zaznamenat v čínské dynastii Han kolem let 220 př. n. l. Tato společenství nelze označovat přímo termínem organizovaný zločin, i když jisté znaky této činnosti vykazovala. V této době začaly vznikat čínské triády, kdy jednou z tajných společenství byla Společnost tří v jednom, která byla později nazývána jako Trojspolek a poté jako Triáda. Ve svém znaku měla trojúhelník vyjadřující základní čínské síly: nebe, zemi a člověka. Tyto tři složky udržují zeměkouli v rovnováze. Za největší metropoli zločinu na světě je však považován Hongkong, ve kterém působí na desítky triád.

Další zemí, s kterou je organizovaný zločin neodmyslitelně spjatý, je Japonsko a v ní působící tzv. Yakuza, jejíž počátky sahají do 17. století. Zpočátku Yakuza reprezentovala občanskou ochranu proti propuštěným žoldnům, ovšem postupem času se měnila, až se postupně transformovala do podoby zločinecké organizace.

Za kolébkou moderního organizovaného zločinu je považována Itálie. „Tradici italského zločinu představují sicilská Mafia, neapolská Camorra a kalábrijská N'dranghetta, jejichž vznik je kladen do 2. pol. 19. století. Byl vyvolán jednak těžkými sociálními podmínkami italského jihu, absencí akceptované silné veřejné moci a tradicí odboje proti cizí nadvládě v Itálii, ale také různými specifickými okolnostmi (například Camorra původně vznikla jako spolek vězňů pro ochranu před brutalitou dozorců, jehož působnost byla propuštěnými vězni přenesena posléze do ulic).“²

Po změně politického uspořádání směrem k otevřené demokratické společnosti, a po všech souvisejících změnách v ekonomice, státní správě, postupně i v justici, sociální struktuře a kultuře, se situace zásadně změnila. Nastal volný pohyb zboží, investic a kapitálu, změnily se podmínky pro cestování. Došlo k reformě bankovních a finančních institucí, ekonomická transformace byla spojena s rozsáhlými majetkovými přesuny. Pro přiblížení se české společnosti Evropě a světu a pro začlenění České

² NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality*. Praha, 1995, s. 17 – 18.

republiky do demokratické Evropy bylo otevření hranic i ekonomiky naprosto nezbytným krokem.³ Byly to výborné podmínky pro páchaní nelegální činnosti. Rozrůstající se ekonomikou se zvýšil pohyb nelegálního zboží, služeb i osob a naše země se stávala cílem zločineckých organizovaných skupin.

Všechny tyto výše popsané faktory doprovázející přechod k tržní ekonomice přispěly k nárůstu kriminality obecně, včetně organizovaného zločinu. V České republice nebylo, jako například v zemích bývalého Sovětského svazu, hlavní hybnou silou organizovaných kriminálních aktivit na počátku 90. let domácí podsvětí. Nové formy těchto aktivit k nám přišly ze zahraničí, a to hlavně z Balkánu, států bývalé SSSR, Itálie a Číny.⁴

Organizovaná kriminalita představuje v současné době jedno z největších bezpečnostních rizik. Od roku 1990 působí v rozvinuté podobě i na území České republiky. Jako téměř všude na světě má mezinárodní charakter, ale zároveň zde od samého počátku ve značné míře dochází k propojení mezinárodních zločineckých skupin s domácími. Před rokem 1990 existovaly v České republice některé prvky organizovaného zločinu v rámci černé i šedé ekonomiky, a také docházelo k občasnému rozkrádání kulturního dědictví na zakázku, ale v nějaké výraznější podobě se tyto aktivity nerozvinuly. Chtěli-li by organizovaní zločinci dosahovat maximální zisky s minimem rizika, pak k tomuto nebyly v totalitním režimu zdaleka vhodné podmínky. Četná represivní opatření, včetně téměř neprodyšně uzavřených hranic, představovala příliš velké překážky. Nesolventní obyvatelstvo, které by mohlo těžko zaplatit za zprostředkování nelegálního zboží a služeb, neslibovalo žádné výrazné zdroje příjmu. Postupovat riziko kvůli nepatrnému obohacení se nevyplatilo.⁵

³ CEJP, M. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. Praha, 2010, s. 13.

⁴ CEJP, M. a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : závěrečná zpráva*. Praha, 2009, s. 61.

⁵ CEJP, M. a kol. *Organizovaný zločin v České republice III.*, Praha, 2004, s. 5.

2.1 Příčiny vzniku organizovaného zločinu⁶

Základní příčinou vzniku organizovaného zločinu jsou celosvětové procesy tzv. kapitalistické globalizace. Existuje velká polarizace mezi bohatými a chudými státy. Důsledkem tohoto jevu je vznik migrace osob i kapitálu, vytvoření podmínek pro různé kriminální aktivity s nadnárodním prvkem.

Je obtížné stanovit jednoznačně konkrétní příčinu vzniku organizovaného zločinu. Je mnoho faktorů, které musíme brát v potaz. Těmito faktory jsou např.:

- internacionalizace problémů v oblasti politické, hospodářské, sociální a bezpečnostní,
- integrace těch oblastí,
- světové hospodářství,
- vliv státu,
- technika,
- kulturní a náboženské konflikty,
- krize hodnot,
- role médií aj.

I když nelze stanovit příčinu vzniku organizovaného zločinu, je však možné konstatovat, že v dnešní době je ve všech svých podobách přítomen po celém světě a současná situace bohužel napomáhá k jeho dalšímu rozmachu.

⁶ BÁRTLOVÁ, P. *Skutečné a potencionální kooperace organizovaného zločinu a extrémistického hnutí v České republice a Evropské unii* [online]. Pardubice, 2013. [cit. 2014-02-09]. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Pardubice. Fakulta ekonomicko-správní. Vedoucí bakalářské práce : Zdeněk Řízek. Dostupné z WWW:

<[13](https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fspace.upce.cz%2Fbitstream%2F10195%2F52385%2F2%2FBartlovaP_Sk%2FutecnePotencialni_ZR_2013.pdf&ei=U_OWU6fzHO_T7AbZ7IGoCg&usg=AFQjCNFIarv0eoqNp9cvJ5AxTqiaH7liTg&sig2=hYBgDs4AnASEuMd2km-e9w>.</p></div><div data-bbox=)

3 ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA Z POHLEDU KRIMINOLOGIE

Pohledy na problematiku organizované kriminality se liší, což dokazuje i nespočet definic tohoto termínu. Dle mého názoru je nejužitečnější tato definice: Organizovaný zločin je opakující se (soustavné) páchaní cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou) a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika.⁷

Mezi základní kriminogenní faktory organizované kriminality řadíme:

- **Vnitřní** – v osobě pachatele – povaha, vlastnosti, věk, zdravotní stav, pohlaví, inteligence.
- **Vnější** – na straně společnosti – morálka, vzdělání, sociální struktura a složení obyvatelstva, vnější a vnitřní ekonomická a politická situace.

3.1 Pojmové znaky organizované kriminality

Organizovanou kriminalitu lze určit podle následujících znaků:⁸

- **Soustavnost** – zločinecká organizace se zaměřuje na soustavné páchaní trestné činnosti a to po delší období, která je prostředkem k primárnímu cíli.
- **Zisk** – organizace se snaží o získání maximálního hmotného prospěchu nebo jiných výhod.
- **Dlouhodobost** – organizace bývá založena na dobu neurčitou, obvykle velmi dlouhou dobu.
- **Členská základna** – organizace je z pravidla z velké většiny tvořena zločinci z povolání, které trestná činnost živí. Těmto osobám jsou obvykle nápomocny osoby další – např. advokáti, počítačová odborníci atd. Za velmi nebezpečnou se

⁷ CEJP, MARTIN a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. 2009, Praha, s. 81.

⁸ KUČTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2005, Praha, s. 465 – 468.

pokládá spolupráce ze strany zaměstnanců orgánů státní správy, či policejních a soudních orgánů.

- **Organizační struktura** – hierarchicky uspořádána organizační struktura, ovládající určité území, s vlastními řídicími orgány, pevně stanovenými úkoly a kompetencemi, aktuální informační sítě a pevně danými pravidly s určitými kontrolními mechanismy.
- **Profesionalita, vnitřní disciplína** – veškeré jednání je vysoce koncepční, plánovité, s vysokým stupněm organizovanosti, kooperace, utajení a je podřízeno prospěchu organizace. Je vyžadována absolutní loajalita a mlčenlivost. V případě porušení následují tvrdé interní tresty. Naopak při dodržování pravidel se mohou členové organizace spolehnout, že jim organizace, pokud to bude třeba, pomůže. Také materiální vybavení organizace je na té nejvyšší úrovni.
- **Subsidiární úloha násilí** – zájem organizované skupiny je dosažení co možná největší nenápadnosti.
- **Bohatství, praní špinavých peněz** – organizované skupiny disponují značným bohatstvím, které je jednak spotřebováno členy organizace a jednak slouží organizaci k investicím do další nelegální činnosti. Tzv. praní špinavých peněz – představuje proces, při kterém dochází prostřednictvím fiktivních firem, obchodních společností a podobně, k legalizaci výnosů z trestné činnosti.
- **Pronikání do oficiálních společenských kultur** – jedná se především o snahu zkorumpovat představitele státní správy a veřejných institucí, prosazování vlivu na politiku a justici. Napojení na mocenské struktury státu zajišťuje organizaci jistý stupeň bezpečnosti a beztrestnosti.
- **Mezinárodní spojení a působení** – v důsledku globalizace a otevření hranic mezi jednotlivými státy organizovaný zločin působí mezinárodně. Jednotlivé zločinecké organizace operují v mnoha státech. Díky technickému pokroku není v dnešní době žádným problémem zboží vyrobené v jedné zemi obratem prodat v zemi na opačném konci světa (např. omamné a psychotropní látky).

4 PRÁVNÍ ÚPRAVA ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

4.1 Česká právní úprava

Český právní řád neposkytuje definici organizované kriminality. Trestní právo nabízí definici organizované zločinecké skupiny v ustanovení § 129 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Podle tohoto ustanovení je organizovaná zločinecká skupina společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.⁹

Jelikož se jedná a společenství více osob, musí být na společenství přítomny alespoň tři trestně odpovědné osoby. Vnitřní organizační struktura je charakterizována vztahy nadřízenosti a podřízenosti, dbá se na dodržování pravidel a rovněž na utajení struktury, akcí a organizace jako takové. Páchání trestné činnosti je soustavné, pokud jednotliví pachatelé trestné činnosti jednají ve prospěch organizované zločinecké skupiny nepřetržitě, pravidelně nebo opakovaně po delší dobu, nebo tehdy, když navazují na předchozí obdobně páchanou trestnou činnost. Soustavnost se nevyžaduje při páchání trestných činů jednotlivými pachateli, ale postačí, když znak soustavnosti je dán ve vztahu ke konkrétní posuzované organizované zločinecké skupině.¹⁰

V souvislosti s organizovanou zločineckou skupinou je zde ustanovení § 107 trestního zákoníku pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Podle tohoto ustanovení je pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny ten, kdo spáchal úmyslný trestný čin jako člen organizované zločinecké skupiny, nebo ten, kdo takový čin spáchal vědomě se členem organizované zločinecké skupiny anebo v úmyslu organizované zločinecké skupině napomáhat. Skutečnost, že pachatel se trestného činu dopustil jako člen organizované skupiny nebo ve spojení s organizovanou skupinou, nebrání tomu, aby za splnění podmínek stanovených tímto zákonem byl současně postižen jako pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny.¹¹

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2009 [cit. 2014-01-06]. Dostupné z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

¹⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář I*. Praha, 2009, s. 1231

¹¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2009 [cit. 2014-01-08]. Dostupné z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

Poté ještě ustanovení § 361 téhož zákona, kde je účast na organizované zločinecké skupině (1) Kdo založí organizovanou zločineckou skupinu, kdo se činnosti organizované zločinecké činnosti účastní, nebo kdo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku.(2) Odnětím svobody na tři léta až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k organizované zločinecké skupině určené nebo zaměřené k páchání vlastizrady, teroristickému útoku nebo teroru.(3) Odnětím svobody na pět až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, je-li vedoucím činitelem nebo představitelem organizované zločinecké skupiny určené nebo zaměřené k páchání vlastizrady, teroristickému útoku nebo teroru.(4) Ustanovení § 107 a 108 se na pachatele činu uvedeného v odstavcích 1 až 3 neuzijí.¹²

4.2 Mezinárodní právní úprava¹³

Hlavním mezinárodním nástrojem v boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu se stala mezinárodní smlouva **Úmluva OSN proti národnímu organizovanému zločinu** ze dne 15. prosince 2000 (dále jen „Úmluva“). Účelem úmluvy je podpora spolupráce s cílem účinnější prevence a boje proti národnímu organizovanému zločinu. Již dříve se vyskytovaly problémy při formulaci definice národního organizovaného zločinu (ať už při obecné definici anebo při výčtu typických znaků) a stejně tak tomu bylo při formování Úmluvy, kdy bylo od takové definice upuštěno. Úmluva se podle čl. 3 vztahuje na trestné činy: účast na organizované zločinecké skupině, legalizace výnosu z trestné činnosti, korupce, maření výkonu spravedlnosti. Dále bude Úmluva použita u závažné trestné činnosti spočívající v jednání představujícím trestný čin postihnutelný trestem odnětí svobody v délce nejméně čtyři roky nebo závažnějším trestem, pokud je trestný čin nadnárodní povahy a zahrnuje organizovanou zločineckou skupinu.

Úmluva rovněž vymezila pojem organizovaná zločinecká skupina. Ta podle čl. 2 znamená strukturovanou skupinu tří či více osob, existující po určité časové období a jednající ve vzájemné dohodě za účelem spáchání jednoho či více závažných trestných

¹² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2009 [cit. 2014-01-08]. Dostupné z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

¹³ ZARIVNIJ, P. *Právo jako systém tváří v tvář organizovanému zločinu* [online]. Brno, 2011. [cit. 2014-01-09]. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Vedoucí diplomové práce : Martin Škop. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/210827/pravf_m/?lang=cs>.

činů či trestných činů stanovených v souladu s Úmluvou za účelem získání přímého či nepřímého finančního či jiného hmotného prospěchu. Jako klíčový prvek této definice se jeví právě finanční či jiný zjištěný motiv, čímž byla z Úmluvy vyloučena problematika terorismu.

Úmluva je dále doplněna o tři protokoly, které se již zaměřují na specifické oblasti a projevy organizovaného zločinu. Protokoly Úmluvu doplňují a je třeba je vykládat spolu s ní. Jedná se o **Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zejména ženami a dětmi** – potřeba takového instrumentu byla zřejmá vzhledem k významu obchodu s lidmi v rámci výdělečných aktivit organizovaného zločinu a také proto, že ženy a děti představují zvláště zranitelné kategorie osob. Obchod s lidmi se provádí zejména za účelem sexuálního vykořisťování nebo nucené práce. Druhým v pořadí je **Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, moři a letecky** – účelem Protokolu je předcházet a bojovat proti ilegálnímu dopravování migrantů a podporovat spolupráci smluvních stran k dosažení tohoto cíle, a to při současné ochraně práv dopravovaných migrantů. Třetím a posledním je **Protokol proti nedovolené výrobě a obchodu se zbraněmi, jejich součásti a komponentů a munice**, který se nepodařilo dokončit k přijetí na Palermské konferenci v prosinci 2000, proto byl přijat Valným shromážděním OSN jako příloha jeho rezoluce 31. 5. 2001. Účelem protokolu je prevence, potírání a vymýcení nedovolené výroby střelných zbraní, munice atd. a nedovolenému obchodu s nimi.

Evropská unie v některých vlastních dokumentech zavázala své členy k aktivnímu postupu proti organizovanému zločinu. Jde zejména o **Společný postup** z 21. 12. 1998 o trestnosti účasti ve zločinecké organizaci v členských státech Evropské unie. Článek 1 stanoví, že zločineckou organizací se míní uspořádaná společnost, založená na určité časové období, nebo více než dvě osoby působící v souladu s tím, aby spáchaly zločiny, které jsou trestné odnětím svobody nebo příkazem k zadržení na minimálně čtyři roky nebo závažnějšími tresty, ať jsou takové zločiny výsledkem jich samotných, nebo prostředkem k získávání materiálního prospěchu, případně k nekalému působení na činnost veřejných úřadů.

5 PŘÍČINY ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

Názory na příčiny kriminality procházejí dlouhodobým vývojem a nejsou jednoznačné, protože kriminalita je společenský jev, který je multifaktorově podmíněn a každé poznání je závislé na získání dostatečného množství kvalitních informací. Ve sféře sociálních jevů navíc mizí přímočará souvislost mezi příčinou a následkem, zejména příčina nevyvolává vždy jen jeden konkrétní následek. Je to způsobeno tím, že na sociálních jevech se zúčastňují jednotlivci i skupiny lidí nadaných vědomím i různou mírou a kvalitou osobnostních vlastností. Působení příčin v důsledku toho nabývá pravděpodobnostní charakter.¹⁴

Nelze odlišit příčiny organizované kriminality od jejich podmínek. Někdy se o podmínkách mluví v literatuře jako o „příčinách příčin“. Zároveň není možné přesně určit význam či váhu jednotlivých příčin, proto bude v případě organizované kriminality vhodnější mluvit o kriminogenních faktorech. Nejobecnější klasifikací faktorů či příčin majících vliv na vznik organizované kriminality je dělba na faktory subjektivní (osobnostní) a objektivní (ostatní).

5.1 Příčiny subjektivní, neboli vnitřní¹⁵

- **Biologické dispozice** - jedná se o různé poruchy, které pachateli ztěžují začlenění do společnosti a uspokojování jeho základních potřeb. Poruchy mohou být vrozené nebo získané během života.
- **Věk a pohlaví** - vztah biologických dispozic k páčání organizované kriminality je neprůkazný. Hlediska věku a pohlaví se u organizované kriminality projevují obdobně jako u kriminality „standardní“. Což znamená nižší zastoupení žen a výrazný rozptyl stáří zločinců.
- **Psychologické dispozice** - zahrnují povahové rysy, sklony, charakter, temperament, schopnost motivace, poruchy inteligence, volní vlastnosti, zájmy, psychické zvláštnosti, psychopatii, schopnost adaptace aj. Psychologické dispozice bývají na rozdíl od biologických považovány za ovlivnitelné, resp. vytvářené v dětství v závislosti na prostředí. V souvislosti s psychologickými či

¹⁴ ZAPLETAL, J. *Kriminologie Díl 1. Obecná část*. 2. vyd. Praha, 1995, s. 45.

¹⁵ ZAPLETAL, J. *Kriminologie Díl 1. Obecná část*. 2. vyd. Praha, 1995, s. 52.

psychickými poruchami bývají často diskutovány i návykové látky. Vztah kriminogenních faktorů z této oblasti k organizované kriminalitě je zjevný bohužel pouze v rovině statistické. Jinak řečeno, psychologické dispozice jedince jsou pro vznik organizované kriminality kvůli rozmanitosti jednotlivých pachatelů obecně nestanovitelné. Je ale jasné, že výše zmíněné faktory vliv mají (viz výše zmíněná inteligence).

- **Přijaté životní hodnoty, vnitřní morálku, právní vědomí a stupeň socializace.**

5.2 Příčiny objektivní, neboli vnější¹⁶

- **Rodina, škola, zaměstnání** - jsou místy s nejužším vztahem k socializaci jednotlivce resp. osvojení si hodnot v dané společnosti uznávaných. Z hlediska organizované kriminality je rizikem neúčinná sociální kontrola výše zmíněných institucí. Rodinná a školní výchova má také úzkou souvislost s vytvářením individuálního právního vědomí. Naopak, nezaměstnanost je kriminogenním faktorem.
- **Kultura, morálka** - jsou oblastmi, jejichž kvalita má na páčání trestných činů významný vliv. Kultura je obsažena ve veškerých lidských činnostech, promítá se tedy i do možností organizované kriminality. Ke kultuře společnosti se váže životní styl a životní hodnoty, jejichž určité nastavení může být pro organizovanou kriminalitu katalysátorem. Morálka jako společenský regulativní systém má vztah k řešení většiny životních situací. Pravdou je, že vztah morálky a organizované kriminality se projevuje ve většině případů z hlediska společnosti negativně. Je tomu tak pravděpodobně proto, že organizovaná kriminalita umí lépe využívat pro společnost negativní jevy ve svůj prospěch, než státní orgány pozitivní jevy v její neprospěch.
- **Vliv politiky** - jedná se jak o problematiku negativních vzorů, tak i o stanovení poměru osobní svobody jednotlivce a možností státní moci. Na historických formách organizované kriminality bylo demonstrováno, že některé totalitní režimy dokázaly zločinecké organizace přimět k opuštění svého území. Naopak liberální politické koncepce organizovanému zločinu přejí. Jiným

¹⁶ ZAPLETAL, J. *Kriminologie Díl I. Obecná část*. 2. vyd. Praha, 1995, s. 47-51.

kriminogenním faktorem souvisejícím s politikou je korumpovatelnost politiků či přímá jejich provázanost s organizovaným zločinem. Dále potom do této kategorie faktorů patří i úmyslné či neúmyslné podceňování organizovaného zločinu. Patologické jevy v politice se vyznačují vysokým stupněm závažnosti, neboť politický systém či kultura ovlivňuje celou řadu potenciálních kriminogenních oblastí. Zejména pak ekonomiku a právní systém.

- **Oblast ekonomiky** - vykazuje vysokou korelaci s politickým a právním systémem. Liberální ekonomické systémy se silnou úlohou trhu, poskytují více možností ke zneužití organizovaným zločinem. Příklady z minulosti ukazují, že liberální trh je oproti trhu, na kterém funguje státní plánování nepoměrně efektivnější. Naopak ve vztahu k organizované kriminalitě trh naprosto uvolněný zcela selhává a riziko organizované kriminality prohlubuje. Jedná se zde o řešení dalšího konfliktu mezi osobní svobodou a určitým dohledem ze strany státu.
- **Oblast práva** - správné nastavení právního řádu může organizované kriminalitě značně uškodit. Právní normy mohou v některých případech působit preventivně a zabránit tomu, aby určité aktivity vznikly, většinou ale působí poté, kdy se určité podmínky vytvořily. Největší nedostatky v oblasti právní lze spatřovat v nedostatečné či zastaralé zákonné úpravě institucí a institutů určených boji s organizovanou kriminalitou. Dále pak v nedostatečné právní úpravě jednotlivých oblastí, kde organizovaná kriminalita působí. Jiným problémem trápícím i některé vyspělé země může být přetíženost či nevykonnost justičního systému.
- **Faktory vytvářející sociální status jednotlivce** - kromě nezaměstnanosti a faktorů souvisejících s rodinou a školou se negativně projevují i skutečnosti další: existence výrazných sociálních rozdílů, vliv chudoby, existenčních problémů, nedostatečná sociální péče, vztah společnosti ke vzdělanosti, život v kriminogenních oblastech.
- **Technologický pokrok** - faktor s významným vlivem na internacionalizaci organizované kriminality. Nové technologie se samostatně projevují jako prostředek nebo cíl organizované kriminality. Jako prostředek umožňují zločineckým organizacím páchaní trestní činnosti v nově vzniklých oborech (počítačové pirátství) či usnadňují páchaní trestných činů s dlouhou tradicí

(podvody, krádeže). Jako cíl mohou být samy terčem trestných činů (krádež či prodej nebezpečné technologie aj.).

- **Faktory spočívající v mezinárodním prostředí** - mezinárodnímu charakteru organizované kriminality přispívají faktory jako globalizace mezinárodních obchodních a finančních sítí, prostupnost hranic (v některých případech jejich faktická neexistence), velký pohyb osob, zboží a peněz a s ním související propojenost ekonomik států. Všechny tyto jevy přinášejí pozitiva i negativa. Z pohledu organizované kriminality však převažují pozitiva. Velké objemy přepravovaného zboží, vysoká migrace obyvatel a prostupnost hranic jsou faktory, které v podstatě vylučují možnost účinné kontroly ze strany policie, případně jiných státních institucí. Rozvoj finančních sítí zase napomáhá při zastírání pravého původu peněz. V mezinárodním měřítku využívá organizovaná kriminalita dále faktory jako nestabilita systémů, nedokonalost zákonů, hospodářská a sociální nerovnost, důležitým faktorem mohou být též etnické a náboženské spory.

6 FORMY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Charakteristika forem organizovaného zločinu - organizované kriminality je vysvětlena v mnoha literárních zdrojích. V evropských zemích se rozdíl mezi pojmy organizovaný zločin a organizovaná kriminality nedělá. V USA je za organizovaný zločin považována vyšší forma organizované kriminality, zde se mezi těmito pojmy rozdíl dělá.

Organizovaný zločin umně využívá situace, kdy v určitých oblastech existuje poptávka, která nemůže být uspokojena nebo může být uspokojena velmi obtížně. Jedná se například o oblast migrace- lidé z různých zemí chtějí migrovat z různých důvodů do různých zemí, ale legálně jde toto velmi obtížně. Této situace využívá organizovaný zločin a zprostředkovává ilegální převaděčství, parazituje na neštěstí lidí. Organizovaná kriminalita vykazuje vysokou adaptibilitu na vnější podmínky a dokáže se dobře integrovat. Je to trestná činnost páchaná ve vzájemné součinnosti nejméně třemi osobami.¹⁷

Organizovaný zločin můžeme členit na skupinu:

- **mafiašského typu** – (klasický, nižší, vývojově straší) je založen na osobních vztazích, vyznačuje se spíše konspirativním charakterem, s tendencí používat přímočařejší a drsnější postupy, působí ve společenstvích s vyšší tolerancí k násilnému řešení konfliktů,
- **manažersko-podnikatelského typu** – (vývojově mladší a vyšší) je založený na funkčních vztazích, používá podstatně sofistikovanější postupy, se snahou o vnější zdání dodržování zákonů a užívání násilí až jako prostředku „ultima ratio“.¹⁸

Formy organizované kriminality lze rozdělit do dvou fází. Jedná se o:

- **fázi tvorby zisku,**
- **fázi realizace zisku.**

¹⁷ SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň, 2012, s. 261- 264.

¹⁸ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAĐURA, T. a kol. *Organizovaný zločin a jeho ohniska ve světě*. Blansko, 2007, s. 23-25.

6.1 Fáze tvorby zisku:

- Krádeže motorových vozidel
- Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem
- Obchod s lidmi a prostituce
- Obchod s lidskými orgány
- Organizování nelegální migrace
- Násilná trestná činnost
- Padělání peněz, dokladů, cenných papírů
- Obchod s narkotiky
- Obchod se starožitnostmi a drahými kovy
- Hospodářská kriminalita

Ziskové aktivity navozují „podnikatelské“ rysy organizovaného zločinu, neboť zásadním způsobem určují jeho chování a utváření organizačních struktur. Tyto aktivity jsou v principu postaveny na vztahu dodavatel – odběratel s aktivní rolí zákazníka/klienta. Jsou včleněny do struktury poptávky a nabídky ve společnosti nabídkou nelegálního zboží a služeb nebo legálního zboží a služeb, ale poskytovaných a opatřovaných nelegálním způsobem.¹⁹

6.1.1 Krádeže motorových vozidel

Krádežemi motorových vozidel se zabývá organizovaný zločin již mnoho let. Jde především o odstranění zabezpečovacího zařízení automobilu, odvezení automobilu na místo určené k prodeji na náhradní díly nebo celý prodej automobilu. Vozidlo je opatřeno falešnými doklady a je prodáno v zahraničí. Tato kriminalita je dnes již v menší míře, než v minulosti, neboť není na východě zájem o vozidla, trh bych již nasycen.

Zloději používají nejmodernější techniku v podobě počítačů připojitelných na řídicí jednotku automobilu, rušičky různých zabezpečovacích systémů – např. Sherlog, kompletní bezpečnostní dokumentaci vozidel, speciální otevírací nářadí. Mají známosti na dopravních inspektorátech a tím jsou schopni zajistit nové doklady a původ

¹⁹ NOVOTNÝ, O. a kol. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha, 2004, s. 329.

automobilu. Mají vlastní profesionální dílny, kde jsou schopni přestříkat auto na jinou barvu.

V případě, kdy zloději kradou luxusní automobily, jde o velmi rychlý a předem naplánovaný čin, jehož výsledkem je, že automobil je za pár hodin za hranicemi i s novými doklady.

Prevencí jak tento druh kriminality omezit je:

- přísnější monitoring odtahových automobilů,
- kontrola vrakovišť a autobazarů,
- důsledné vnitřní kontroly na dopravních inspektorátech.

6.1.2 Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem

Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem je oblastí značně příznačnou, protože otázky ekonomické převyšují otázky politické, morální, sociální a hlavně bezpečnostní, ať už se jedná o bezpečnosti vnější nebo vnitřní. Zbraně jsou staré od nepaměti jako lidstvo a jak se vyvíjela společnost, vyvíjely se i zbraně. V různých kulturách je proto odlišný postoj ke zbraním, jejich užití a hlavně držení.

V dnešní době se obchod se zbraněmi a vojenským materiálem uskutečňují přes několik firem, zbraně a vojenský materiál jsou na začátku rozloženy a rozprodány po částech a na konci jsou jednotlivé díly opět složeny v jeden celek. Nelze na první pohled zjistit, že půjde o nelegální obchod.

6.1.3 Obchod s lidmi a prostituce

Obchod s lidmi je ve střední a východní Evropě stále větší problém. Lidé v ekonomicky slabých státech postupují riziko za cenu lepšího a kvalitnějšího života. Tímto rizikem je, že padnou do rukou obchodníku s lidmi. Organizovaný zločin potřebuje levný příjem pracovníků do sexuálního průmyslu. Je zde vysoká latentnost. Zisky obchodníků jsou značné.

Zločinecké organizace poskytují cizincům různé služby např.:

- převádění přes hranici,
- zprostředkování práce na černém pracovním trhu,
- obstarávání ubytování,
- padělání a prodej cestovních pasů.

Tyto služby jsou poskytovány za peníze a často dochází k podvádění a okrádání cizinců. Jak se ukazuje, tak kriminalita je značně rozšířená a lze očekávat její další vzestup.

6.1.4 Obchod s lidskými orgány

Obchod s lidskými orgány roste. Na černém trhu se prodá každou hodinu nejméně jeden orgán. Nejvíce chirurgických zákroků proběhne v Číně, Indii a Pákistánu. Za jedinou operaci nejžádanějších orgánů si organizované gangy říkají až o sta tisíce korun. Největší poptávka obchodu s lidskými orgány je po ledvinách. Právě na selhání ledvin ročně umírají stovky tisíc lidí.

6.1.5 Organizování nelegální migrace

Nelegální migrací se rozumí nelegální vstup přes státní hranice na území státu. Důležitá charakteristika nelegální migrace je dobrovolná spolupráce nelegálních migrantů se zločineckými skupinami. Pro zločinecké skupiny tato spolupráce přináší lukrativní zisky s minimální mírou rizika navzdory tomu, že komplikovanost přesunu velkého počtu lidí z velkých vzdáleností vyžaduje dokonalou organizaci, informovanost a specializaci.²⁰ Rozlišují se dvě základní kategorie nelegální migrace:

- Přes státní hranice – v ČR nelegální migranti jsou většinou z Číny a Ruska
- Ve vnitrozemí, porušování pobytového režimu – v ČR nelegální migranti jsou z Ukrajiny.

6.1.6 Násilná trestná činnost

Je součástí tzv. obecné kriminality a není chápána jednotně. Rozdíly se projevují zejména v míře zahrnování násilí směřující proti osobě či věci, nebo zda jde o násilí psychické. V širším pojetí sem lze zařadit i vloupání.

V policejní praxi se zařazují mezi násilné TČ tyto:²¹

1. vražda,
2. loupež,
3. úmyslné ublížení na zdraví.

²⁰ LUPTÁK, L. *Panorama globálního bezpečnostního prostředí 2005-2006*, Bratislava, 2006, s. 663.

²¹ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*, České Budějovice, 2009, s. 52.

Struktura faktorů násilných TČ:

- převážně město,
- více nevzdělání lidé,
- muži více než ženy,
- nižší sociální vrstva,
- do třiceti let věku.

6.1.7 Padělání peněz, dokladů, cenných papírů

Tato trestná činnost předpokládá dokonalou reprodukční techniku a rozvětvenou síť distributorů s napojením do zahraničí. Jednotlivec jako pachatel je spíše výjimkou a převažují případy páchané organizovanými skupinami. Ve světě se rozšiřuje padělání platebních a úvěrových karet, šeků a mincí.

V oblasti padělaných telefonních karet, dokladů a veřejných listin se ČR stává velmocí, což vede k latentní trestné činnosti ekonomického charakteru. V budoucnu lze předpokládat zájem distributorů padělků o českou měnu, vzrůstat bude kvalita padělků.

6.1.8 Obchod s narkotiky

Drogové zneužívání začíná počátkem 20. století, kdy docházelo především k aplikování morfia a šňupání kokainu. Po válce se začala situace zhoršovat. Byla tedy zavedena přísnější kontrola ve farmacii a rozšířilo se tedy používání těkavých látek a výroba domácích drog. V České republice alarmujícím způsobem roste nabídka drog a s ní také roste poptávka. U nás se nejvíce používá marihuana především domácí výroby, pervitin také, heroin je dovážen především z Asie – Turecko, Irán, Pákistán, Afganistan, Zlatý trojúhelník – Barma, Thajsko, Laos, LSD a Extasi z Holandska a kokain z Jižní Ameriky.²²

6.1.9 Obchod se starožitnostmi a drahými kovy

Nejčastěji jsou napadány církevní objekty, v popředí zájmu jsou umělecká díla a zaznamenány jsou i krádeže na hřbitovech. Vedle krádeží starožitností a uměleckých předmětů se organizovaná kriminalita uplatňuje v dalších aktivitách:

²² SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice, 2009, s. 91.

- pašování těchto předmětů do zahraničí - jde o díla odcizená nebo nabytá legálně, ale nelegálně vyvážená v případech, kdy je volný vývoz zakázán,
- zhotovování kopií a replik starožitností a jejich vydávání za originály.

6.1.10 Hospodářská kriminalita

Hospodářskou kriminalitou se zabývá většinou tzv. kriminální nadsvětí. Prvním pokusem definovat hospodářskou kriminalitu byla teorie Bílých límečků od Sutherlanda. Pro potřeby naše ji můžeme vymezit jako:²³

Nebezpečná jednání, jež naplňují skutkové podstaty TČ obsažených v trestním zákoně, jež poskytují ochranu soukromým, veřejným i státním zájmům v oblasti ekonomiky.

Rozlišujeme dva znaky hospodářské kriminality:

- porušení typická pro obchodníky,
- porušení namířená proti hospodářskému systému.

Nebezpečnost hospodářské kriminality je především ve:²⁴

- vysokých škodách, které mohou být větší než z celé kriminality ostatní,
- porušení důvěry občana v hospodářství,
- určitá anonymita,
- nižší kriminální citlivost – vysoká tolerance,
- vazby na organizovaný zločin.

6.2 Fáze realizace zisku

6.2.1 Praní špinavých peněz²⁵

Označují se finanční prostředky pocházející z trestné činnosti. Praní špinavých peněz je proces, během kterého je zastřen jejich původ tak, aby se zdálo, že jde o legální příjem. Legalizací výnosů z trestné činnosti, jak se odborně praní špinavých peněz označuje, se zabývá zákonem č. 253/2008 Sb. (Zákon o některých opatřeních proti

²³ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice, 2009, s. 82.

²⁴ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice, 2009, s. 82.

²⁵ JUDA, M. *Praní špinavých peněz* [online]. 2011 [cit. 2014-02-02] Dostupné z WWW: <http://www.spinavepenize.cz/prani-spinavych-penez#boj-s-pranim-spinavych-penez>.

legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu). Na úrovni Evropské unie se jedná o třetí směrnice proti praní špinavých peněz č. 2005/60/ES z roku 2005.

Výraz „praní špinavých peněz“ (money laundering) pochází z USA, kdy mafie přidávala ve dvacátých a třicátých letech v době prohibice prostředky z nelegálního prodeje alkoholu, hazardu, prostituce a vydírání do tržeb v prádelnách, které ovládala.

Účastní se zločinecké organizace, teroristé, společnosti vyhýbající se daním nebo vytvářející černé fondy, totalitní vlády nebo vlády financující nelegální operace, případně politické strany kvůli svému financování. Celosvětově je odhadováno, že vyprané peníze tvoří 5 % celkového hrubého domácího produktu (HDP). Jedná se o stovky miliard dolarů ročně. Legalizace zisků z trestné činnosti narušuje přirozené fungování ekonomiky. Uměle navyšuje ceny práce a nemovitostí, vytlačuje legální firmy z trhu, zvyšuje inflaci a díky sociální a politické nejistotě omezuje příliv zahraničních investic.

Praní špinavých peněz je slabým článkem organizovaného zločinu. Je mnohem snazší peníze získat, než je zlegalizovat. Proto je boj s legalizací výnosů z trestné činnosti považován za klíčový v boji proti organizovanému zločinu.

Probíhá ve třech fázích:

1. vklad hotovosti na účty,
2. zastření jejich původu,
3. návrat majiteli a investování do legálních činností.

Na boji s praním špinavých peněz se podílí státní i nestátní instituce. Kromě povinných osob vyjmenovaných výše jsou to Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR a Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování zřízený nařízením Ministerstva vnitra č. 71/2001.

7 PREVENCE ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY²⁶

Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejích následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů. Prevence kriminality úzce souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů, z nichž k nejzávažnějším patří nejrůznější formy závislosti.

7.1 Struktura prevence kriminality

- **Sociální prevence** – představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti. Sociální prevence je součástí sociální politiky. Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná, lze na ni jen usuzovat, a to z hlediska odhadů sociálních perspektiv jedinců - objektů preventivního působení.
- **Situační prevence** – staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti. Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření a finančními a personálními prostředky do ní vložených. Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra ČR (dále jen „MV ČR“), respektive Policie České republiky (dále jen „PČR“).

²⁶ *Prevence kriminality* [online]. MVČR, 2014 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z WWW: <http://.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

- **Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů** – je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

7.2 Úrovně preventivních aktivit

Sociální a situační přístupy se vzájemně doplňují v primární, sekundární a terciární prevenci.

- **Primární prevence** – zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména dětí a mládeže (využívání volného času, možnosti sportovního vyžití). Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.
- **Sekundární prevence** – se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na sociálně patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství, povalečství, vandalismus, interetnické konflikty, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčiny kriminogenních situací.
- **Terciární prevence** – spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení...). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.

Odpovědnost za oblast primární a sociální prevence spadá do působnosti rodiny, obce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT ČR“). Sekundární a terciární prevence je s ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit záležitostí resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých

souvislostech i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví. Ve specifické části populace působí i Ministerstvo obrany.

7.3 Způsob organizování prevence kriminality v ČR

V České republice je prevence kriminality organizována na třech úrovních:

- **Meziresortní úroveň** – těžiště meziresortní spolupráce spočívá ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční (obecné) kriminalitě a koordinace preventivních činností jednotlivých resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality a podněcování aktivit nových. Situační prevenci kriminality se věnuje Poradní sbor pro situační prevenci kriminality.
- **Resortní úroveň** – programy prevence kriminality vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy.
- **Místní úroveň** – do níž jsou zapojeny orgány veřejné správy, police, nevládní organizace a další instituce působící v obcích. Podstatou systému prevence kriminality na místní úrovni je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby i možnosti.

Z hlediska účinnosti jsou nejefektivnější programy prevence kriminality na místní úrovni. Představují systém metodické, koncepční a finanční podpory ze strany ústředních orgánů státní správy a samosprávy a podpory vzniku programů prevence kriminality v krajích, ve městech a obcích zatížených vysokou mírou kriminality a dalšími kriminálně rizikovými jevy.

Podstatou těchto programů je součinnost orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací. Záběr programu je podmíněn místní situací v oblasti vývoje sociálně patologických jevů, potřebami, zájmem a schopnostmi lidí a finančními prostředky. Za realizaci programů prevence kriminality nesou odpovědnost obecní zastupitelstva.

7.4 Preventivní programy

- Předškolní programy pro děti
- Programy určené rodičům
- Programy vázané na školu

- Vrstevnické programy
- Komunitní programy
- Programy podporující uplatnění na trhu práce

7.4.1 Programy pro předškolní děti

Jedná se o programy, jejímž cílem dosud nebylo předejít budoucímu delikventnímu chování dětí, ale jejich deklarovaným cílem je připravit na školní docházku ty děti, pro něž by vyučování mohlo být příliš náročné, a které by proto mohly ve škole selhávat. Děti jsou programem motivovány pro své vzdělání a osvojení strategií vedoucí k úspěchu. Celosvětovým nejznámějším z těchto programů je nejspíš Perry Preschool Program 38 organizovaný ve státě Michigan v USA. Efekt tohoto programu byl dlouhodobě výzkumně sledován, a vyšlo najevo, že prevence školního selhání se tak ukázala být také prevencí delikventního chování pro většinu dětí.²⁷

7.4.2 Programy určené rodičům

Tyto programy se zaměřují především na poskytování terapeutických a poradenských služeb rodičům rizikových dětí.

7.4.3 Programy vázané na školu

Právě škola je pokládána za místo, do které jsou vkládány ty největší naděje, protože právě školy mají tu největší příležitost organizovat a ovlivňovat nejen své žáky, ale i rodiče dětí a celé komunity, mají největší předpoklady organizovat programy jak v rámci vyučování tak i mimo něj. Školní programy prevence kriminality se jednak snaží minimalizovat predelikventní a delikventní chování dětí přímo na půdě školy, jednak se snaží poučit děti o případných následcích jejich kriminálního chování mimo školu a především jsou v rámci takových programů dětem připravována setkání s kriminalitou jiných lidí a pokoušejí se poučit je, jak v takových případech jednat. Preventivní vliv však mohou mít i výukové programy, které se nezabývají kriminalitou výslovně. Děti se v rámci takových programů učí například sociálním dovednostem, posilování schopností řešit problémy, vzdělávání právu a morálce.²⁸

²⁷ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha, 2011, s. 265.

²⁸ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha, 2011, s. 268-270.

7.4.4 Vrstevnické programy

Vrstevnické programy jsou převážně realizovány na školách. Setkat se můžeme však s programy, které jsou organizovány spolky dětí a mládeže. Některé organizace jsou zaměřené na práci s jakýmikoli dětmi, jiné se specializují přímo na rizikovou mládež. V USA je v současnosti nejvýznamnějším programem tzv. Cílený přesah, jehož vykonavatelem je národní organizace Boys club of America. Tyto kluby sdružují nedelikventní mládež, které pomáhají zajišťovat rekreační a sportovní akce. Některé kluby se snaží zaměřovat programy na ohroženou mládež a právě dlouhodobá účast v programu prokazatelně zvyšuje školní úspěchy dětí a snižuje sklon ke kriminálnímu chování.²⁹

7.4.5 Komunitní programy

Slovem komunita rozumíme zájmová skupina, společenství, obec, veřejnost, organizovaná společnost. Ve všech směrech jde o váženou společenskou instituci.

Odborná literatura mluví o komunitních preventivních programech jako o programech organizované v místě, malém regionu, který ve velkoměstě zahrnuje například jeden školní obvod nebo policejní revír. Komunitními programy v užším slova smyslu jsou programy organizované občanskými skupinami v lokalitách, v nichž roste delikvence mládeže.³⁰

7.4.6 Programy podporující pracovní uplatnění

U těchto programů můžeme přímo zaměřit na území České republiky, jelikož právě i v naší republice je zkoušeno několik programů, jejichž náplní je vzdělávání a rekvalifikace. Cílovou skupinou jsou skupiny nezaměstnané mládeže či mládeže nezaměstnané a zároveň problémové. Mezi nejznámější české projekty tohoto druhu patří například:

- Program Šance, organizovaný vzdělávacím střediskem Kulturního domu v Chotěboři, který je kurzem pro problémovou mládež, která má ukončenou docházku do základní nebo zvláštní školy ve věku 16 až 25 let.

²⁹ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha, 2011, s. 275-276.

³⁰ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha, 2011, s. 278-281.

- Projekt MOST, což je program pro nezaměstnanou a nekvalifikovanou mládež ve věku 15 až 18 let, organizovaný Okresním úřadem v Mostě ve spolupráci s odborníky z edinburské Stevenson College a z britského ministerstva školství a zaměstnanosti.³¹

7.5 Prevence kriminality na území České republiky³²

V rámci České republiky je vrcholným státním orgánem prevence Republikový výbor pro prevenci kriminality, zřízený v roce 1993, v němž zasedají zástupci všech zainteresovaných ministerstev a zástupci Meziresortní protidrogové komise.

Na MVČR existuje speciální odbor prevence kriminality, který má za úkol poskytovat podporu i prostředky obecním zastupitelstvům a státním i nestátním organizacím, které se prevencí zabývají. Hlavní činností MVČR je koordinovat preventivní programy, dále podporovat zřízení funkce místního koordinátora preventivních aktivit a organizuje jejich zaškolování. MŠMT ČR se zabývá primární a sekundární prevencí na školách, konkrétně v rámci Programu sociální prevence a prevence kriminality, který se zaměřuje na ohrožené mladé lidi, jejich rodiny a na skupiny mládeže. Dalším preventivním orgánem je Institut pro kriminologii a sociální prevenci, který je zřizován Ministerstvem spravedlnosti a jeho úkolem je provádět kriminologický výzkum. Ve srovnání se stavem preventivních aktivit a programů ve vyspělých zemích ukazuje, že soustavná prevence kriminality mládeže u nás je v počátcích. Nevýhodou, podle autorů odborných publikací, je totiž nepatrný počet občanských iniciativ, i vysoká neochota našich občanů takové programy a projekty vytvářet. Prosazují také názor, že tato skutečnost je důsledkem přetrvávajícího vlivu autoritářského komunistického režimu, který bez zábran sám organizoval a zneužíval “občanské iniciativy” k propagaci své “demokratičnosti”.

³¹ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha, 2011, s. 276-278.

³² BENEŠOVÁ, D. *Organizovaný zločin v České republice* [online]. Olomouc, 2012. [cit. 2014-03-28]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Vedoucí bakalářské práce : Zdenka Nováková. Dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/pus831/>.

8 PRŮZKUM ČETNOSTI DRUHŮ ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

Pro průzkum četnosti druhů organizované kriminality bylo sestaveno vlastní dotazníkové šetření. Dotazníky byly respondentům zaslány především v průběhu ledna a února 2014. Pro zajištění dostatečné objektivnosti nebyla cílová skupina respondentů nijak předem vybrána ani blíže specifikována. Anonymní dotazník čítá 6 otázek, viz příloha I. Otázky byly sestavovány tak, aby z odpovědí bylo patrné, jak česká společnost vnímá organizovanou kriminalitu a jaké postoje v těchto otázkách zaujímá.

Z celkového počtu 36 dotazovaných respondentů, kterým byl dotazník zaslán, představovala návratnost plných 100 %. Vyhodnocená data byla kvantitativně a graficky zpracována.

Z celkového počtu dotazovaných respondentů odpovědělo 33 žen (91 %) a 3 muži (9 %). Nejčastějším dosaženým vzděláním dotazovaných respondentů bylo středoškolské s maturitou s počtem 26 respondentů (72 %). Dominující věkovou skupinou tvořili respondenti ve věku 18 – 30 let (61 %).

Tabulka č. 1: Věk a vzdělání respondentů³³

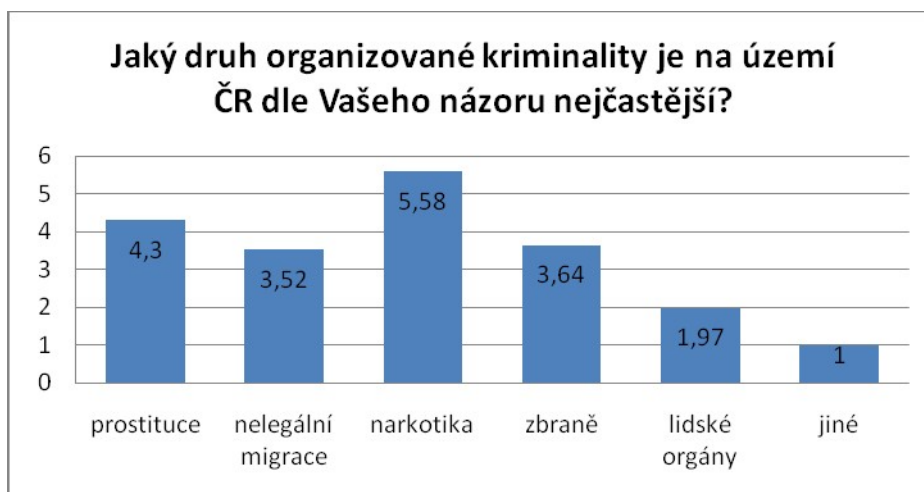
Věk	Počet	Počet v %	Vzdělání	Počet	Počet v %
18-30	22	61%	Vysokoškolské	9	25%
31-50	12	33%	Středoškolské s maturitou	26	72%
51 a více	2	6%	Základní	1	3%

8.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo blíže zjistit názory české společnosti na problém organizované kriminality. Otázky č. 1, 2 a č. 3 se orientují pouze na bližší identifikaci respondentů (pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání). Následující otázky jsou zaměřeny zejména na pohled jednotlivých respondentů na danou problematiku. Pro větší přehlednost je každá otázka graficky zpracována.

³³ Vlastní výzkum

Graf č. 1: Odpovědi respondentů na otázku č. 4³⁴

Otázka č. 4: Jaký druh organizované kriminality je na území ČR dle Vašeho názoru nejčastější?

Cílem této otázky bylo zjistit jaký druh organizované kriminality je podle respondentů v ČR nejčastější. Nejvíce respondentů považuje za nejčastější variantu obchod s narkotiky. Tento druh činnosti je vnímám jako velmi prosperující, ačkoliv představuje velkou bezpečnostní hrozbu pro celou společnost. Názor české společnosti na obchod s narkotiky, jako nejčastější druh nelegální činnosti, je částečně také ovlivněn médii, v kterých je ČR nejednou skloňována jako „centrum narkomafie“. Tento termín vyjadřuje v ČR především výrobu drog prostřednictvím dostupných léků, což je specifikem českého drogového trhu.

Obecně nejdostupnější drogou je konopí. V Česku ji zkusilo 27,9 % dospělých ve věku od 15 do 64 let, což je nejvíce po Dánsku, Francii a Velké Británii. Mladí Češi jsou pak ve statistikách dokonce premianty – marihuanu jich kouří 18,5 %, nejvíc v EU.³⁵

Druhým největším problémem, jehož existence nebyla nikdy zcela vyřešena ani regulována, je prostituce. Nabídka těchto služeb se v ČR soustřeďuje především v pohraničních oblastech (Německo, Rakousko, Polsko) a v posledních letech nabývá stále větších rozměrů, i když u nás není povolena, ale není brána ani jako trestný čin. Jedinými oblastmi, které trestnými činy jsou, je dětská prostituce a dětská pornografie.

³⁴ Vlastní výzkum

³⁵ *V ČR se ročně vyrobí šest tun pervitinu, užívání se šíří do Evropy* [online]. Praha : Novinky.cz, 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/337466-v-cr-se-rocne-vyrobi-sest-tun-pervitinu-uzivani-se-siri-do-evropy.html>>.

Hlavní úskalí tvoří nemožnost zdanit obrovské výdělky tohoto „řemesla“. Důležité je také zmínit problematiku zdravotních rizik vyplývajících z výkonu této činnosti. V současnosti můžeme v rámci EU pozorovat například nový fenomén, kdy se některé země rozhodly započítávat prostituci do svého HDP (Itálie a Velká Británie).

Nelegální migrace a obchod se zbraněmi jsou hodnoceny téměř vyrovnaně. Naopak obchod s lidskými orgány je českou společností vnímán spíše jako problémem zahraničních zemí, zejména chudších, nebo méně vyspělých (Čína, Afrika, Indie aj.), kde je černý trh s orgány daleko více rozšířený.

Graf č. 2: Odpovědi respondentů na otázku č. 5³⁶

Otázka č. 5: Jaké jsou podle Vás příčiny organizovaného zločinu na území ČR?

Tato otázka patří mezi nejvyrovnanější, co se týče odpovědi na zadanou otázku. V ČR je obecně jako nejčastější příčina páchaní organizovaného zločinu vnímána všeobecná problematika udělování nízkých trestů za trestné činy organizovaného charakteru. Tato percepce je dána také skutečností, že v zahraničí jsou v porovnání s ČR tresty daleko „tvrdší“. Vezmeme-li v potaz např. americký soudní systém, je zde vyhodnocování trestů naprosto odlišné. Pachatel, který spáchá např. dva trestné činy a je souzený v ČR, je souzen pouze za nejhorší trestný čin s přihlédnutím k nejvyšší dané sazbě odnětí svobody. Naopak témuž pachateli souzenému v USA se udělené tresty za jednotlivé trestné činy sčítají. Tento systém je obecně považován za mnohem přísnější, ovšem otázkou zůstává, zda by se tímto dalo více trestným činům, potažmo organizovanému zločinu, předcházet.

³⁶ Vlastní výzkum

Neschopnost PČR, jako příčinu organizovaného zločinu nelze zcela jednoznačně zhodnotit. PČR samozřejmě nelze upírat úspěchy, kterých dosahují při výkonu své činnosti, ovšem veřejné mínění vnímá aktivity PČR spíše negativně, což souvisí především se zkorumpovaností pracovníků, která měla své kořeny už za dob socialismu a postupně se transformovala i v novém režimu po roce 1989. Určitým potvrzením může být nejnovější výzkum Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS), která testovala spolehlivost policistů. Výsledky nebyly příliš povzbudivé – každý jedenáctý policista by si podle nich vzal úplatek.³⁷ Tento výsledek není pro mnohé dostatečně alarmující, ovšem za pozornost rozhodně stojí. Negativa lze spatřit i z hlediska legislativy, která leckdy nedokáže dostatečně rychle a pružně reagovat na aktuální události.

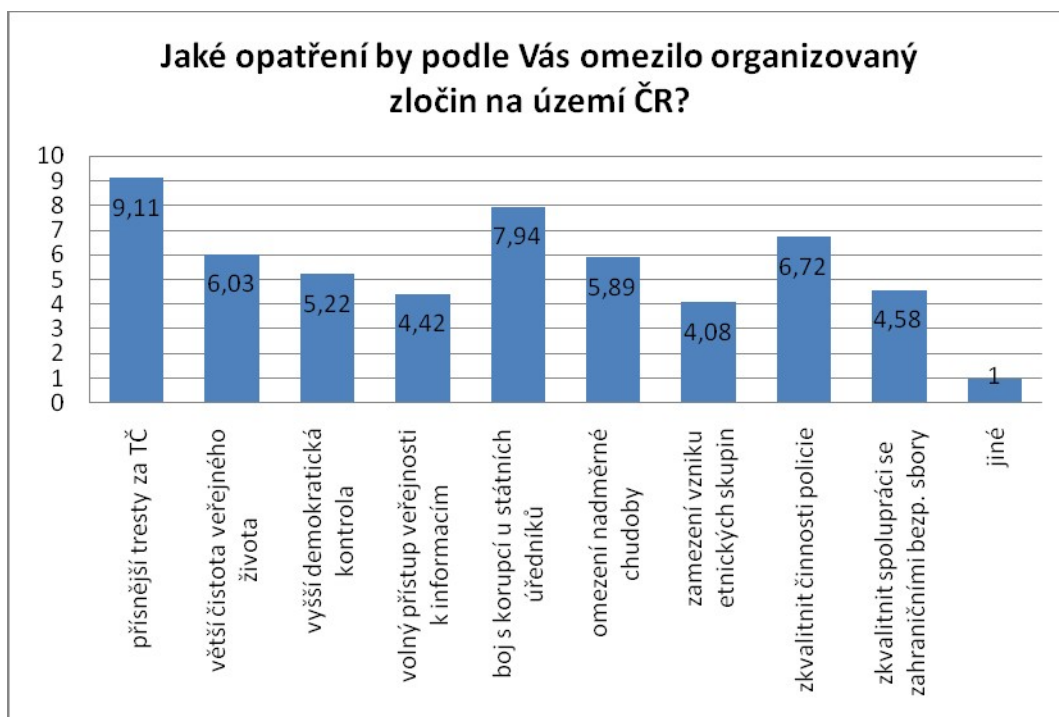
Jelikož je organizovaný zločin velmi hluboce zakořeněn v sociální struktuře, českou společnost nepřekvapuje ani propojení elit s organizovaným zločinem, které po roce 1989 a přechodu k jinému politickému režimu výrazně vzrostlo.

V neposlední řadě je možno příčiny spatřovat i v otevření hranic. Jelikož je to krok, představující pro stát v určitých směrech přínosy, z hlediska organizovaného zločinu je tento fakt vnímán spíše jako částečné odstranění překážek pro páchání nelegálních aktivit tohoto typu. Není pochyb, že v ČR existují prvky organizované kriminality, které mají vazby na mezinárodní uskupení, ovšem je nezbytné zdůraznit, že velké množství těchto organizací a uskupení do ČR naopak proudí, což v důsledku vyžaduje nové formy policejní spolupráce.

Je třeba zmínit i postoj české společnosti k přílivu cizinců – není českými občany nějak podporován, jelikož zaujímají v tomto směru spíše netolerantní postoj.

³⁷ *GIBS testovala policisty na korupci. A načapala prý každého jedenáctého* [online]. OUR MEDIA, a. s., 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/GIBS-testovala-policisty-na-korupci-A-nacapala-pry-kazdeho-jedenacteho-311542>>.

Graf č. 3: Odpovědi respondentů na otázku č. 6³⁸

Otázka č. 6: Jaké opatření by podle Vás omezilo organizovaný zločin na území ČR?

Nejvíce respondentů vnímá jako nejefektivnější opatření v boji proti organizované kriminalitě přísnější tresty za trestné činy. Souvisejícím problémem je bezesporu také skutečnost, že mnozí čeští pachatelé vyvíjejí častokrát obrovskou snahu zákony spíše obcházet, nežli je respektovat. V důsledku tedy nelze předpokládat, zda by se prostřednictvím tohoto opatření dařilo redukovat kriminalitu tohoto typu. Autorka považuje za nejefektivnější nastavení již výše zmíněného amerického soudního systému.

Boj s korupcí je českými občany všeobecně vnímán jako obrovský problém, který se neustále stupňuje. Zásadní skutečností je zde fakt, že nelze zcela jednoznačně zmapovat, kam až korupce sahá, jelikož prostupuje do všech sfér společnosti v poměrně velké míře. Boj s korupcí je tímto značně ztížen. Je tedy nezbytné v rámci tohoto opatření dodržovat obrovskou důslednost, což ve své podstatě úzce závisí i na následující eventuální opatření – zkvalitnění činnosti orgánů činných v trestním řízení, zejména PČR. Malé množství pachatelů je za takovou trestnou činnost trestně stíháno,

³⁸ Vlastní výzkum

popřípadě předvedeno před soud a spravedlivě souzeno³⁹, což v očích veřejnosti působí velice negativně. Možným navazujícím krokem v rámci tohoto kroku je dozajista zkvalitnění spolupráci se zahraničními bezpečnostními sbory. V rámci efektivity by se mělo zdokonalit propojení spolupráce těchto složek a zejména upravit příslušným způsobem i legislativu.

Větší čistotou veřejného života je myšlena především transparentnost činností osob činných v rámci veřejné správy, které velice úzce souvisí s bojem proti korupci a volným přístupem veřejnosti k informacím.

Omezit nadměrnou chudobu a ostatní patologické jevy jako prostituci, hazardní hry, toxikomanií aj., s kterými se potýká nejedna země, je opatřením dlouhodobým, jelikož závisí na mnoha faktorech. Chudoba je v posledních letech vnímána českou společností jako novodobý fenomén, pro který je třeba hledat možné varianty řešení, jelikož postihuje velké procento občanů.

Opatření jako všeobecně vyšší demokratická kontrola, zejména státních úředníků; volný přístup veřejnosti k informacím a zamezení vzniku neintegrováných etnických skupin, což částečně odráží fakt o netolerantnosti Čechů k jiným etnickým skupinám, jsou hodnoceny téměř rovnoměrně.

8.3 Shrnutí dotazníkového šetření

Anonymního dotazníkového šetření se zúčastnilo 36 respondentů (100 % všech oslovených), kteří byli náhodně vybráni. Dotazník se skládal z 6 otázek, z nichž se 3 zaměřovaly na identifikaci respondentů (pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání). Vyhodnocené odpovědi respondentů byly zobrazeny v podobě tabulky a dále jednotlivých grafů. Na anonymní dotazník odpovědělo 33 žen (91 %) a 3 muži (9 %). Nejčastějším dosaženým vzděláním dotazovaných respondentů bylo středoškolské s maturitou s počtem 26 respondentů (72 %). Dominující věkovou skupinou tvořili respondenti ve věku 18 – 30 let (61 %).

Po celkové analýze získaných odpovědí k jednotlivým otázkám dotazníkového šetření bylo blíže popsáno vnímání této problematiky českými občany a jejich pohled na organizovanou kriminalitu. Z dotazníku vyplynulo, že drtivá většina všech respondentů

³⁹ SHABU, M. *O české korupci: Mnoho slov, málo soudů* [online]. MAFRA, a. s., 2014 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z WWW: <http://ceskapozice.lidovky.cz/o-ceske-korupci-mnoho-slov-malo-soudu-dwu-tema.aspx?c=A130723_222341_pozice_134530>.

zastává vůči tomuto tématu velice skeptický názor, což je dáno především zkušenostmi z minulých let. Jednotlivé oblasti organizované kriminality jsou v současnosti poměrně často medializovány, což ve značné míře ovlivňuje také negativně společenské vnímání.

V otázce určení nejčastějšího druhu organizované kriminality v ČR respondenti vybírali z 6 možností. Nejvíce respondentů (5,58 %) označilo, že obchod s narkotiky vnímá jako nejběžnější druh nelegální činnosti u nás, neboť zaznamenáváme neustálý nárůst těchto aktivit. Druhou nejčastější odpovědí byla prostituce, tuto odpověď zvolilo 4,3 % respondentů. S výjimkou možnosti obchodu s lidskými orgány (1,97 %), byly preference zbylých možností téměř vyrovnané.

V rámci identifikace příčin organizovaného zločinu v ČR měli respondenti na výběr opět z 6 možností. Nejvíce respondentů (5,56 %) se shodlo na tom, že nízké tresty jsou hlavní příčinou organizované kriminality, což bylo de facto předpokladem. Jako další příčinu shledávají neschopnost policie řešit problematiku organizovaného zločinu (4,86 %). Další možnosti byly respondenty hodnoceny téměř rovnoměrně.

Závěrečná otázka sledovala eventuální vhodné opatření, omezující organizovaný zločin v ČR. Na přísnějších trestech (9,11 %) a důsledném boji s korupcí u politiků, úředníků, policie a justice (7,94 %), jako nejefektivnějším nástroji, se shodlo nejvíce respondentů. Tato dvě nejvíce preferovaná opatření doplňuje třetí nejčastější možnost, zkvalitnění činnosti orgánů činných v trestním řízení, zejména policie (6,72 %). Zbývající odpovědi byly rovnoměrně rozloženy mezi zbylé možnosti.

Nejvíce závažnou a znepokojivou situaci vykazují oblasti obchodu s narkotiky, prostituce a korupce, proto by měl stát v rámci zajištění bezpečnosti vytvořit takové opatření a regulace, které lze realizovat a docílit tak především uspokojujících výsledků.

9 NÁVRH PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ

Pojetí prevence kriminality by se nemělo omezovat na tradiční formy kriminality, včetně domácího násilí, ale mělo by též zahrnovat nové formy trestné činnosti, jako je organizovaný zločin, terorismus, nezákonný obchod s migranty, počítačová a kybernetická kriminalita, trestná činnost proti životnímu prostředí, korupce a nezákonný obchod související s opatřováním a vývojem zbraní hromadného ničení. Dále by měl být brán v úvahu nárůst kriminálních aktivit a vztah mezi globální ekonomikou, moderními technologiemi a národním fenoménem kriminality. Bylo by tedy vhodné vždy zvážit jakýkoliv program právní reformy v kontextu sociální aktivity zahrnující kriminální potenciál ze dvou úhlů – jak prosazování práva, tak i prevence.⁴⁰

Na základě analýzy literaturních zdrojů a výsledků dotazníkového šetření dospěla autorka k těmto návrhům preventivních opatření. Stěžejním návrhem je zejména **zavedení přísnějších trestů za trestné činy organizovaného charakteru**, s čímž se ztotožňuje i většina české společnosti. Zavedení tohoto opatření se týká zejména trestů uložených za korupci.

Analýza soudních rozhodnutí úplatkářských trestných činů ukázala, že soudy často ukládaly nepřiměřené mírné tresty, což dokazuje výzkum rozsudků pracovnice Transparency International (TIC) pro Úřad vlády. Analýza přinesla informace, že tresty převážně výchovné povahy byly ukládány převážně v dolních sazbách, a to i v závažnějších případech, jelikož nebyly zohledněny všechny okolnosti spáchání činu korupce.⁴¹

Negativní skutečností je, že pachatelé častokrát v trestné činnosti pokračují i po odpykání trestu, což vyvolává otázku, jak doplnit opatření, abychom tuto činnost eliminovali. Efektivní je podle autorky zejména **majetkový postih**. Pachatelé usilují zejména o materiální zisk či jiné výhody, což v důsledku znamená, že připravit je o finanční prostředky, nebo nabytý majetek je tou nejúčinnější variantou, jak utlumit tyto

⁴⁰ LEPPÄ, S. Předvídání namísto předcházení: využití možností posuzování kriminálního rizika k minimalizaci nebezpečí organizovaného zločinu a jiných druhů kriminality. In INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Kriminalita a trestní justice : vybrané studie*. 1. vyd. Praha, 2007, s. 8. Překlad : Agentura Pylon.

⁴¹ *Potvrzeno! Tresty za korupci jsou v Česku směšné, prozradila analýza* [online]. CET 21 SPOL, 2012 [cit. 2014-05-02]. Dostupné z WWW: <<http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/korupcnici-se-muzou-smatod-ceskych-soudu-odchazi-s-prilis-malymi-tresty-ukazala-analyza.html>>.

kriminální aktivity a narušit alespoň částečně zločinecké struktury. Tomuto opatření napomáhá zákon č. 152/1995 Sb., kterým byl novelizován trestní řád, který zavedl institut zajištění peněžních prostředků na účtu u banky. Pachatelé mnohdy ovšem najdou cesty, jak své finanční prostředky skrýt a toto opatření obejít, ještě před jeho aplikací.

Pozitivní průlom dotýkající se této oblasti lze spatřovat v zavedení zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, účinný od 1. 1. 2012. Přijetí zákona vytvořilo účinný nástroj v potírání hospodářské kriminality.

Pro dokreslení situace se podle nejaktuálnějších průzkumů výnosy z těchto globálních nelegálních aktivit pohybují takto: drogy jasně vedou (320 mld. USD), padělání a kopírování originálních značek (250 mld. USD), obchod s lidmi (32 mld. USD), obchod s vzácnými živočichy (19 mld. USD), obchod s ropou (11 mld. USD), nelegální rybaření (10 mld. USD), nelegální kácení lesů (10 mld. USD), obchod s lidskými orgány (0,6 mld. USD).⁴²

Dalším klíčovým bodem prevence je bezesporu **důsledný boj s korupcí v oblasti veřejné správy**. Korupce je jedním z nástrojů organizovaného zločinu k zabezpečení své nelegální činnosti, který lze charakterizovat jako zneužití veřejné moci pro soukromý prospěch, a který dokáže otřást i základy právního státu, proniká do veřejné správy, justice, policie.⁴³ Průzkumy veřejného mínění dokazují, že naprostá většina občanů je přesvědčena (80 %), že korupce politiků je vážným problémem naší země. Tento pocit se v posledních letech stupňuje, stejně tak přibývá i lidí, podle nichž je většina státních úředníků podplatitelná (na současných 85 %). Tři čtvrtiny lidí soudí, že úroveň korupce politiků a státních úředníků u nás překračuje míru obvyklou pro západoevropské země.⁴⁴

Neustále zaznamenáváme případy, kdy korupční skandály otřásají společností. V současnosti se objevují například stále více případy, kdy dochází ke zneužívání peněz plynoucích z fondů Evropské unie, které skýtají mnoho příležitostí díky nevhodné

⁴² *Vikendové grafy. Nelegální aktivity, revoluce v přepravě a asijské univerzity* [online]. Klub Investorů, o.s., 2013 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.klubinvestoru.com/cs/article/1604-vikendove-grafy-nelegalni-aktivity,-revoluce-v-preprave-a-asijske-univerzity>>.

⁴³ SIKORA, J. *Organizovaný zločin v České republice z pohledu kriminologického* [online]. Brno, 2008. [cit. 2014-05-10]. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Právnická fakulta. Vedoucí diplomové práce : Josef Kuchta. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/108009/pravf_m/>.

⁴⁴ *Korupce politiků a úředníků v ČR roste. Lidé to považují za velmi vážný problém* [online]. Eurozpravy.cz, 2013 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://domaci.eurozpravy.cz/politika/77912-korupce-politiku-a-uredniku-v-cr-roste-lide-to-povazuji-za-velmi-vazny-problem/>>

legislativě. Co se týče minulosti, bezesporu nejpozoruhodnějším příkladem o prorůstání organizovaného zločinu do mocenských struktur, byl případ Františka Mrázka, kontroverzního českého podnikatele, který formou úplatkářství, vyděračství a lobbingu dokázal ovlivňovat nejednoho státníka a potažmo celou politickou scénu ve svůj prospěch.

Trestní zákoník postihuje korupci především pomocí trestných činů přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333). Trestní zákoník obsahuje také vybrané činy úředních osob, a to zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329) a maření úkolů úřední osoby z nedbalosti (§ 330). Přestože trestní zákoník chrání především čistotu veřejného života a nestranné a objektivní obstarávání věcí obecného zájmu, trestá i korupci v podnikání a soukromoprávních vztazích.⁴⁵

Stěžejní v rámci tohoto opatření je zejména **neustálé potlačování korupčních příležitostí**, většího tlaku ze strany veřejnosti – ve smyslu absolutní netolerance tohoto jednání, zvýšení odpovědnosti úředních osob za kvalitu své práce a vyšší demokratická kontrola. Navazujícím krokem je dozajista volný přístup veřejnosti k informacím, které při částečném odbourání korupce napomůže zlepšit čistotu veřejného života.

Jako další opatření autorka navrhuje **zkvalitnit činnost orgánů činných v trestním řízení, zejména PČR**. Tento orgán je v očích velké části společnosti vnímán mnohdy negativně, což ovlivňují také již výše zmíněný problém korupce, která prorůstá nekontrolovaně také do policejních struktur.

PČR je často odsuzována rovněž za to, že i když mnohdy dokáže shromáždit velké množství důkazů proti pachatelům, nedokáže případ dopracovat do zcela zdárného konce. Existují například kauzy, kdy PČR v rámci řešení případu organizovaného zločinu vyčkávala na tzv. korunního svědka, který po čase kauzu rozklíčovat (viz. Michael Kliment – kontroverzní podnikatel, člen programu na ochranu svědků, přeběhlík, který se rozhodl spolupracovat s policií a svědčit v mnoha kauzách „korupce českého podsvětí“). Na straně druhé je nutno zmínit také skutečnost, že nemožnost „dotažení“ některých případů do konce vytváří také nedokonalosti v oblasti legislativy, která nedokáže pružně reagovat na nově vzniklé skutečnosti.

V rámci zdokonalení práce PČR je třeba **zkvalitnit také spolupráci se zahraničními bezpečnostními sbory**, zejména propojit spolupráci složek činných

⁴⁵ *Protikorupční opatření* [online]. Vláda ČR, 2014 [cit. 2014-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/nejcastejsi-dotazy/#x91225>>.

v trestních procesech mezi jednotlivými zeměmi. Překážkou mohou být legislativní nedokonalosti, které hodnotí jednotlivé vyšetřovací materiály jako důkazy naprosto odlišně a proto je nutno tedy dbát na hodnocení takovýchto instrumentů používaných před soudem.

V rámci sociálně patologických jevů je třeba **omezit zejména nadměrnou chudobu a ostatní společensky nežádoucí jevy jako např. prostituci, hazardní hry, nebo toxikomanii**. Tyto jevy jsou podmíněny řadou faktorů, ač regionálních či mezinárodních, které nelze jednoznačně specifikovat. Největší hrozbu znázorňuje dojista problém rostoucí toxikomanie, v níž se stále více angažují také cizinci (Vietnamci, Číňané aj.). Podle posledních dostupných průzkumů se ukazuje, že v Česku sice klesá počet uživatelů marihuany a mění se i jejich věková struktura, ale drogou číslo jedna se tak v Česku stává legální alkohol a nezanedbatelná není ani spotřeba tabáku.⁴⁶

Dalším ustanovením je **zamezovat vzniku neintegrovaných etnických skupin, potažmo náboženských komunit** směřujících k podpoře organizovaného zločinu. U těchto skupin existuje mnohem větší předpoklad mezinárodních vazeb na organizovaný zločin.

V neposlední řadě je nezbytným preventivním prostředkem **predikce vývoje v jednotlivých oblastech organizované kriminality**. Je zřejmé, že předvídaní dalšího vývoje je velice obtížná činnost, nicméně určité prognostické údaje lze formulovat na základě expertních metod, analýzy konkrétní společenské situace, charakteru organizovaného zločinu a zločineckých skupin a kriminologického výzkumu. Tak k tomu dochází ve výročních zprávách a jiných dokumentech specializovaných útvarů určených pro boj s organizovanou trestnou činností.⁴⁷

⁴⁶ *Spotřeba marihuany v Česku klesá, roste naopak obliba alkoholu* [online]. Český rozhlas, 2014 [cit. 2014-05-15]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1282552>.

⁴⁷ SIKORA, J. *Organizovaný zločin v České republice z pohledu kriminologického* [online]. Brno, 2008. [cit. 2014-05-16]. Diplomová práce. Masarukova univerzita. Právnická fakulta. Vedoucí diplomové práce : Josef Kuchta. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/108009/pravf_m/>.

ZÁVĚR

Organizovaná kriminalita je velmi rozsáhlá a závažná problematika dnešní společnosti. Ze zpracovaných materiálů a z odborné literatury, z níž bylo čerpáno, vyplývá, že je nutno se této problematice věnovat. Cílem této bakalářské práce bylo provést rozbor organizované kriminality z hlediska historického vývoje a právní úpravy, stanovit příčiny tohoto fenoménu a na základě dotazníkového šetření zjistit nejčastější druh organizované kriminality v ČR a navrhnout možná preventivní opatření.

Počátek této práce byl zaměřen na historii, konkrétně na kořeny organizovaného zločinu ve světě i v ČR, což byl jeden z aspektů hlavního cíle bakalářské práce. Za přední metropole zločinu jsou v současnosti všeobecně považovány především Hongkong, Japonsko či Itálie. Za nejvýznamnější mezník nárůstu kriminality včetně organizovaného zločinu lze pokládat události po roce 1989, kdy dochází v drtivé většině států Evropy k transformaci politického uspořádání směrem k otevřené demokratické společnosti. Tuto ekonomickou, politickou a společenskou přeměnu totiž doprovází i negativní jevy jako pohyb nelegálního zboží, služeb i osob.

V ČR se projevoval organizovaný zločin v jisté míře již před rokem 1989 (tzv. veksláctví), jeho nárůst však zaznamenáváme především v 90. letech, kdy se naše země postupně stává tranzitní zemí zločineckých organizací obzvláště v důsledku otevření hranic a nelegální migrace. Zločinci spoléhali zejména na nedokonalosti v zákonech a nízké tresty, což je možno považovat také jako jedny z hlavních příčin tohoto fenoménu. Největší hrozbu na území ČR v současnosti tvoří ruský mluvící zločinecké organizace, které jsou zde pevně zakořeněné a zaznamenáváme i nárůst asijsky mluvících zločineckých struktur.

Provést rozbor organizované kriminality z hlediska právní úpravy, jak české tak i mezinárodní, byl další z aspektů hlavního cíle bakalářské práce. Český právní řád nemá definici organizované kriminality. Trestní právo nabízí definici organizované zločinecké skupiny v ustanovení § 129 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). V boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu se stala mezinárodní smlouva Úmluva OSN proti národnímu organizovanému zločinu ze dne 15. prosince 2000 (dále jen „Úmluva“). Úmluvu

doplňují tři protokoly, které se zaměřují na specifické oblasti a projevy organizovaného zločinu a je třeba je vykládat spolu s ní.

Další aspekt hlavního cíle bakalářské práce se zaměřuje na příčiny organizované kriminality, jak je tomu i v názvu bakalářské práce. Příčin organizované kriminality je nespočet. Nízké tresty za trestné činy organizovaného charakteru, neschopnost policie řešit problematiku organizovaného zločinu, otevření státních hranic dále přítomnost cizinců na území ČR a propojení politických elit s organizovaným zločinem.

Pro naplnění dílčího cíle této bakalářské práce jsem provedla vlastní výzkum pomocí dotazníku. Dotazníkové šetření bylo provedeno na začátku roku 2014, a tudíž jsou získané informace aktuální. Strukturu dotazníku tvoří úvodní část, poté 6 uzavřených otázek, z nichž se 3 zaměřovaly na identifikaci respondentů (pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání). Šetření se zúčastnilo 36 respondentů. Získaná data z vyplněných dotazníků byla následně vyhodnocena a na jejich základě vytvořeny grafy k jednotlivým otázkám. Vytvořené grafy slouží především k vyhodnocení dotazníku a také k lepšímu zorientování se v získaných informacích. Provedenou analýzou dotazníku byl zjištěn nejčastější druh organizované kriminality v ČR a také preventivní opatření vůči organizované kriminalitě.

Nejčastější druh organizované kriminality v ČR podle respondentů patří obchod s narkotiky, prostituce a obchod se zbraněmi. Tento druh činnosti je vnímám jako velmi prosperující, ačkoliv představuje velkou bezpečnostní hrozbu pro celou společnost. V průběhu let lze pozorovat vývoj nejrůznějších forem organizované kriminality, které mají ovšem stále identický cíl - dosáhnout maximálního zisku při vynaložení minimálních nákladů. Forma „zisku“ se liší v závislosti na formě jednotlivých aktivit. Jedná se zpravidla o materiální obohacení, popřípadě o získání určité sféry vlivu (ekonomický, společenský, politický). Z hlediska materiálního obohacení se jedná opravdu o „výnosný byznys“ z těchto nelegálních aktivit, jejichž částky dosahují horentních sum. Tento fenomén nabývá bezesporu neustále nových, modernějších forem.

Nejefektivnější opatření v boji proti organizované kriminalitě podle respondentů jsou přísnější tresty za trestné činy a dále neschopnost policie řešit problematiku organizovaného zločinu. V závislosti na této skutečnosti je třeba hledat stále nové, efektivnější způsoby prevence, které budou tuto problematiku alespoň částečně řešit, jelikož organizovaný zločin představuje opravdu nevšední bezpečnostní riziko,

především pro stabilitu hospodářského či politického světového systému. V obecné rovině je nutné zdokonalit nástroje jednotlivých represivních orgánů, tedy právní předpisy, které leckdy nejsou schopny včas reagovat na potenciální hrozby, a které představují možné překážky prevence. Dále je nutno důsledně bojovat s korupcí ve všech směrech, jelikož jejím prostřednictvím se organizovaná kriminalita nabourává do společnosti a poté se rozrůstá.

Vytyčené cíle, které byly stanoveny na začátku bakalářské práce, se podařilo podle mého názoru splnit. Zpracované téma se ukázalo jako velmi aktuální.

I když je boj s organizovaným zločinem „během na dlouho trat“ a vidina úplného odstranění tohoto patologického jevu ze společnosti je nereálná, je nejzásadnější pokoušet se všemi možnými způsoby a dostupnými prostředky tyto aktivity především eliminovat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. CEJP, M. a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : závěrečná zpráva*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7338-078-6.
2. CEJP, M. a kol. *Organizovaný zločin v České republice III*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 177 s. ISBN 80-7338-027-7.
3. CEJP, M. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 102 s. ISBN 978-80-7338-105-9.
4. INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Kriminalita a trestní justice*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. 138 s. ISBN 978-80-7338-062-5.
5. KUČTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-71798-13-4.
6. LEPPÁ, S. Předvídání namísto předcházení: využití možností posuzování kriminálního rizika k minimalizaci nebezpečí organizovaného zločinu a jiných druhů kriminality. In INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Kriminalita a trestní justice : vybrané studie*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. 138 s. ISBN 978-80-7338-062-5. Překlad : Agentura Pylon.
7. LUPTÁK, L., *Panoráma globálního bezpečnostního prostředí 2005-2006*. vyd. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Odbor bezpečnostnej a obrannej politiky. Bratislava, 2006. 865 s. ISBN 80-88842-98-0.
8. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.
9. NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995. 219 s. ISBN 80-20604-72-3.
10. NOVOTNÝ, O. a kol. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha : Aspi, 2004. 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.

11. SMOLÍK, J., ŠMÍD, T., VAĐURA, T. a kol. *Organizovaný zločin a jeho ohniska ve světě*. 1. vydání. Blansko : Tisk Reprocentrum, 2007. 204 s. ISBN 978-80-210-4438-8.
12. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
13. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
14. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář I*. Praha : C.H. Beck, 2009, 1287 s. ISBN 978-80-74001-09-3.
15. ZAPLETAL, J. *Kriminologie Díl 1. Obecná část 2.* vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1995. 122 s. ISBN 80-85981-15-7.

Elektronické zdroje

1. BÁRTLOVÁ, P. *Skutečné a potencionální kooperace organizovaného zločinu a extrémistického hnutí v České republice a Evropské unii* [online]. Pardubice, 2013. [cit. 2014-02-09]. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Pardubice. Fakulta ekonomicko-správní. Vedoucí bakalářské práce : Zdeněk Řízek. Dostupné z WWW:
https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fspace.upce.cz%2Fbitstream%2F10195%2F52385%2F2%2FBartlovaP_SkutecnePotencialni_ZR_2013.pdf&ei=U_OWU6fzHO_T7AbZ7IGoCg&usg=AFQjCNFIarv0eoqNp9cvJ5AxTqiaH7liTg&sig2=hYBgDs4AnASEuMd2km-e9w.
2. BENEŠOVÁ, D. *Organizovaný zločin v České republice* [online]. Olomouc, 2012. [cit. 2014-03-28]. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého. Pedagogická fakulta. Vedoucí bakalářské práce : Zdenka Nováková. Dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/pus83l/>.
3. *GIBS testovala policisty na korupci. A načapala prý každého jedenáctého* [online]. OUR MEDIA, a. s., 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z WWW:
<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/GIBS-testovala-policisty-na-korupci-A-nacapala-pry-kazdeho-jedenacteho-311542>.

4. JUDA, M. *Praní špinavých peněz* [online]. 2011 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.spinavepenize.cz/prani-spinavych-penez#boj-s-pranim-spinavych-penez>.
5. *Korupce politiků a úředníků v ČR roste. Lidé to považují za velmi vážný problém* [online]. Eurozpravy.cz, 2013 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z WWW: <http://domaci.eurozpravy.cz/politika/77912-korupce-politiku-a-uredniku-v-cr-roste-lide-to-povazuji-za-velmi-vazny-problem/>
6. *Potvrzeno! Tresty za korupci jsou v Česku směšné, prozradila analýza* [online]. CET 21 SPOL, 2012 [cit. 2014-05-02]. Dostupné z WWW: <http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/korupcnici-se-muzou-smat-od-ceskych-soudu-odchazi-s-prilis-malymi-tresty-ukazala-analyza.html>.
7. *Prevence kriminality* [online]. MVČR, 2014 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z WWW: <http://mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.
8. *Protikorupční opatření* [online]. Vláda ČR, 2014 [cit. 2014-05-11]. Dostupné z WWW: <http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/nejcastejsi-dotazy/#x91225>.
9. SHABU, M. *O české korupci: Mnoho slov, málo soudů* [online]. MAFRA, a. s., 2014 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z WWW: http://ceskapozice.lidovky.cz/o-ceske-korupci-mnoho-slov-malo-soudu-dwu-tema.aspx?c=A130723_222341_pozice_134530.
10. SIKORA, J. *Organizovaný zločin v České republice z pohledu kriminologického* [online]. Brno, 2008. [cit. 2014-05-10]. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Právnická fakulta. Vedoucí diplomové práce : Josef Kuchta. Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/108009/pravf_m/.
11. *Spotřeba marihuany v Česku klesá, roste naopak obliba alkoholu* [online]. Český rozhlas, 2014 [cit. 2014-05-15]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1282552.
12. *V ČR se ročně vyrobí šest tun pervitinu, užívání se šíří do Evropy* [online]. Praha : Novinky.cz, 2014 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/domaci/337466-v-cr-se-rocne-vyrobi-sest-tun-pervitinu-uzivani-se-siri-do-evropy.html>.
13. *Víkendové grafy. Nelegální aktivity, revoluce v přepravě a asijské univerzity* [online]. Klub Investorů, o.s., 2013 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z WWW:

<<http://www.klubinvestoru.com/cs/article/1604-vikendove-grafy-nelegalni-aktivity,-revoluce-v-preprave-a-asijske-univerzity>>.

14. ZARIVNIJ, P. *Právo jako systém tváří v tvář organizovanému zločinu* [online]. Brno, 2011. [cit. 2014-01-09]. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Vedoucí diplomové práce : Martin Škop. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/210827/pravf_m/?lang=cs>.

Legislativní dokumenty:

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů ČR* [online]. 2009 [cit. 2014-01-06]. Dostupné z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1: Věk a vzdělání respondentů	36
Graf č. 1: Odpovědi respondentů na otázku č. 4	37
Graf č. 2: Odpovědi respondentů na otázku č. 5	38
Graf č. 3: Odpovědi respondentů na otázku č. 6	40

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I – DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	56
--------------------------------------	----

PŘÍLOHA I – DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Vážená paní, vážený pane.

Dovoluji si Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, kdy jeho výsledky použiji pro svou bakalářskou práci na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Příbrami, jejímž tématem je Organizovaná kriminalita a její příčiny. Veškeré informace budou zpracovány anonymně. Děkuji Vám za ochotu.

S pozdravem Markéta Dubská

Pro upřesnění uvádím pojem organizovaná kriminalita: ***Organizovaná kriminalita je soustavná a plánovitá trestná činnost páchaná hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činnosti. Jejím primárním cílem je dosažení vysokého zisku.***

1. Pohlaví (označte křížkem)

- žena
 muž

2. Věk (označte křížkem)

- 18 – 30
 31 – 50
 51 a více

3. Vzdělání (označte křížkem)

- základní
 střední, střední s maturitou, VOŠ
 VŠ

4. Jaký druh organizované kriminality je na území ČR dle Vašeho názoru nejčastější? (přiřaďte ke všem položkám číslice 6 až 1, kdy 6 je nejčastější a 1 nejméně časté, případně vepište který jiný; nevypíšete-li jiný, bude tento označen číslicí 1)

- obchod s lidmi (prostituce)

- obchod s lidmi (nelegální migrace)
- obchod s narkotiky
- obchod se zbraněmi
- obchod s lidskými orgány
- jiný

5. Jaké jsou podle Vás příčiny organizovaného zločinu na území ČR? (označte všechny možnosti číslicemi od 6 do 1, kdy 6 je nejvíce a 1 nejméně, případně vepište které jiné; nevypišete-li jiný, bude tento označen číslicí 1)

- nízké tresty za trestné činy organizovaného charakteru
- neschopnost policie řešit problematiku organizovaného zločinu
- otevření státních hranic
- přítomnost cizinců na území ČR
- propojení politických elit s organizovaným zločinem
- jiné

6. Jaké opatření by podle Vás omezilo organizovaný zločin na území ČR? (označte všechny možnosti číslicemi od 10 do 1, kdy 10 je nejvíce a 1 nejméně, případně vepište které jiné; nevypišete-li jiný, bude tento označen číslicí 1)

- přísnější tresty za trestné činy organizovaného charakteru
- větší čistota veřejného života
- vyšší demokratická kontrola
- volný přístup k informacím ze strany veřejnosti
- důsledný boj s korupcí u politiků, úředníků, policie a justice
- omezit nadměrnou chudobu a ostatní patologické jevy jako prostituci, hazardní hry, toxikomanii
- zamezovat vzniku neintegrovaných etnických skupin
- zkvalitnění činnosti orgánů činných v trestním řízení, zejména policie
- zkvalitnění spolupráce se zahraničními bezpečnostními sbory
- jiné